

Maakunnat ympäristötiedon tuottajina ja käyttäjinä

Varsinais-Suomen ELY-keskus
Ohjaus- ja kehittämishanke 2018-2019

Tavoite

- Selkiyttää ja jäsentää maakuntalakiesityksessä (HE15/2017) maakunnalle annetun ympäristötietotehtävän sisältöä, sen tarvitsemia yhteyksiä ja verkostoja, avata tehtävän järjestämiseen liittyviä näkökohtia sekä esittää johtopäätöksiä ja suosituksia.
- Ympäristötieto ja sen merkitys on moniulotteinen ja selkiintymätön kokonaisuus.
- Taustalla ollut tarve tarkastella ympäristötietotehtävää kokonaisuutena, osin riippumatta hallinnollisista ratkaisuista.

Toteutus 1.5.2018-31.3.2019

- Rahoitus ympäristöministeriö
- Toteutus Varsinais-Suomen ELY-keskuksen, Varsinais-Suomen liiton ja Keski-Suomen ELY-keskuksen yhteistyönä
- Haastattelut, keskustelut, työpajat
- Kyselyt
 - 1) Hallinnon sisäinen näkemys ympäristötietoon liittyvistä tarpeista, merkityksistä ja mahdollisuuksista
 - 2) Toimintaympäristön/sidosryhmien näkemys ympäristökasvatuksen ja ympäristötietoisuuden edistämistyön roolista
- Muiden samankaltaisten hankkeiden huomioiminen

Ympäristöhallinnon tietojärjestelmät, tieto- ja asiantuntijapalvelut: nykytila ja kehittäminen

- SYKE:n tietojärjestelmät
 - Hertta, Liiteri
 - Kehittäminen riippuvaista YM:n ja MMM:n linjauksista; jatkuvaa ylläpidon aikaista kehitystä tehdään jatkuvasti
 - Vesien- ja merenhoidon suunnittelujärjestelmien kokonaisuudistus (VHS/MHS) parhaillaan käynnissä
- YLVA (YM)
 - Ympäristönsuojelun valvonnan sähköinen asiointijärjestelmä
 - Raportointipalveluja suunnitellaan ja toteutetaan vuosien 2019-2020 aikana

- **Uljas (Metsähallitus)**
 - Ajantasaista tietoa mm. luonnonvaroista, kiinteistövarallisuudesta, rakennetusta omaisuudesta ja tehdyistä toimenpidesuunnitelmista
 - Järjestelmäkokonaisuutta tarkoitus uudistaa lähivuosina; teknisen alustan versionnosto 2019-2020
 - Paikkatietoalusta-hankkeessa avataan avointa rajapintaa Uljas-järjestelmästä
- **KEHA:n ja Vimaan tietojärjestelmäselvitykset ja -hankkeet**
 - Valtiolta siirtyvien tehtävien perustietotekniikka -esiselvitys
 - Valtion järjestelmät (VJ) -hanke
- **Maakunnalliset tietojärjestelmäselvitykset (esim. Pirkanmaa)**
- **Ymparisto.fi**
 - Laajin ympäristöhallinnon toimijoiden ylläpitämistä tietopalveluista
 - Palvelua ollaan uudistamassa konseptin, sisältöjen ja käyttöliittymän puolesta sekä siirtämässä uudelle julkaisualustalle
- **Osallistavat ja yhteisölliset tietopalvelut; kansalaishavainnointi**
 - Esim. JärviWiki-MeriWiki

Kyselytuloksia – hallinnon sisäinen näkökulma

- Tulevan maakunnan rooli ympäristötiedon tuottajana ja ympäristötietouden parantajana suhteessa muihin toimijoihin nähdään hyvin tärkeänä.
- Ympäristötiedon merkitys maakunnan ns. maku-palvelukokonaisuuksille arvioidaan yleisesti merkittäväksi.
- Ympäristötiedon jakelukanavista ja ympäristötiedolla vaikuttamisen keinoista parhaimpina nähdään ympäristön tila -katsausten ja/tai säännöllisesti päivittyvien indikaattoreiden tuottaminen päätöksenteon ja maakunnan ympäristöpolitiikan tueksi.

- SYKE nähdään tärkeimpänä yhteistyötahona ympäristöä koskevan seurantatiedon tuottamisessa, ympäristötiedon tulkinnessa ja merkityksen arvioinnissa maakunnan suunnittelun ja päätöksenteon tarpeisiin sekä horisontaalisiin teemoihin (ilmastonmuutos, kiertotalous, biotalous, energiatehokkuus) liittyvässä edistämisessä ja koordinoinnissa.
- Toimivina yhteistyön muotoina pidetään ennen kaikkea koulutuksia sekä vapaamuotoisia verkostoja ja virallisia yhteistyöryhmiä
 - Tiiviit koulutuspäivät ja tapaamiset, joissa henkilökohtaisesti voi keskustella eri alojen ihmisten kanssa, ovat hyviä tapoja luoda kontakteja käytännössä.

- Ympäristötietojärjestelmien ja -palvelujen koetut kehittämistarpeet
 - useat, osin päällekkäiset ja hajanaiset tietojärjestelmät
 - palveluiden toimimattomuus ja keskeneräisyys, vanhentuneet ja kankeat käyttöliittymät
 - puutteet tiedon saatavuudessa, laadussa ja avoimuudessa
 - resurssien puute tietojen keräämisessä, tallentamisessa ja jakamisessa sekä asiantuntijapalveluiden tarjoamisessa
 - analysoidun ja tulkitun tiedon puute
 - järjestelmien käytön osaamisen ja koulutustarjonnan puute

Kyselyn tuloksia - Toimintaympäristön näkökulma

- Sidosryhmien kirjo tarjoaa mahdollisuuden laajaan ja monipuoliseen yhteistyöhön.
- Ympäristötiedon tulkitsemiseen ja ympäristötietoisuuden edistämiseen kaivataan kasvokkaista vuorovaikutusta.
- Yhteistyöryhmien toiminnan jatkumista pidettiin tärkeänä.
- Ympäristökasvatuksen, ympäristötietoisuuden tai kestävän kehityksen kasvatuksen verkostojen koordinoiminen nähdään alueorganisaation (maakunta, mkliitto, ely) tehtäväksi.

- Ympäristökasvatuksen koordinoinnin päävastuu tulisi osoittaa jollekin taholle tai tietyille henkilöille, ja parhaimmassa tapauksessa koordinaattorin työnkuva olisi vakituinen, jolloin jatkuvuus pystyttäisiin varmistamaan.
- Sidosryhmät kaipaavat alueorganisaation tarjoamalta ympäristötiedolta ajankohtaisuutta ja mielekkäitä tietokokonaisuuksia.
- Samalla toivotaan vahvempaa kansalaisten ympäristövastuullisuusneuvontaa, jossa nykyiset organisaatiot eivät sidosryhmien mukaan ole juuri kunnostautuneet.

Johtopäätökset

1/3

- Ympäristötietotehtävällä on selkänöja ympäristötieto-direktiivissä sekä lukuisissa kansallisissa säädöksissä, erityisesti ympäristöalan substanssilainsäädännössä.
- Hallinnon kehittäminen merkitsee tilaisuutta ottaa ympäristötieto suunnittelun keskiöön. Tarvitaan tietojohdamista.
- Ympäristötiedon palvelukokonaisuus tarvitsee toimivia ja yhteensopivia tietojärjestelmiä sekä niiden tuntemista ja käytännön osaamista eri tahoilla.
- Kokonaisuuksien ymmärtämisen tärkeys on korostunut. Monialaisen asiantuntijuuden merkitys korostuu horisontaalisissa teemoissa ja ilmiöissä. Tarvitaan tulkittua tietoa, katsauksia ja indikaattoreita.

Johtopäätökset 2/3

- Palveluja tulisi kehittää asiakkaiden näkökulma lähtökohtana. Palvelumuotoilu on myös julkishallinnossa tervetullut lähestymistapa. Asiakas- ja tietopalveluja sekä operatiivisia ja viestinnällisiä verkkopalveluja tulee kehittää yhtenäisenä kokonaisuutena.
- Ympäristötietopalvelujen hyvä hoito vaatii monialaista verkostomaista asiantuntijayhteistyötä;
 - kykyä vastata substanssitehtävien tarpeisiin tiedon tuottamisen, käyttämisen ja jakamisen osalta
 - kykyä lisätä ympäristötietoutta toimintaympäristössä
 - tiedon käsittelyn ja analysoinnin sekä viestinnän ammattilaisten tukipalvelua.

Johtopäätökset 3/3

- Yhteistyön ja verkostojen merkitys on suuri. Osalliset tahot mukaan alusta alkaen määrittelemässä tavoitteita ja toimintaa. Vetovastuu, työnjako ja koordinoititehtävien resursointi täytyy ratkaista.
- Alueilla eri toimijat odottavat tukea ympäristökasvatukseen; koordinoitintia ja kuntien välisten erojen tasoittamista.
- Erilaisten yhteistyöryhmien toiminta nähdään hyvänä tapana edistää ympäristötietoisuutta alueilla.

[Raportti Maakunnat ympäristötiedon tuottajina ja käyttäjinä](#) (pdf, 2Mt)